

POVIJEST I UMIJEĆE ČITANJA – RAZUMIJEVANJA KUR'ANSKOGA TEKSTA

Jusuf Ramić: *Tefsir - historija i metodologija*, Fakultet islamskih nauka - Sarajevo, "Biblioteka posebnih izdanja", Sarajevo, 2001.

“Kur’an je vječna mudžiza islama koju naučni progres samo učvršćuje u njenoj nadnaravnosti. Kur’an je objavljen Muhammedu, alejhi-s-selam, da ljude izbavi iz tmine na svjetlo i da ih uputi na pravi put. Kur’an je bio, a i sada je, predmet izučavanja različitih naučnih disciplina...” Tako, “Umjesto predgovora”, na početku svoje studije *Tefsir - historija i metodologija* piše prof. dr. Jusuf Ramić. Od trećeg halife iz serije hulefai-rašidina, Osmana ibn Affana, i prve kodifikacije cjelovitoga kur’anskoga teksta pa sve do dana današnjega traje vrijeme neprestanog učenja i tumačenja posljednje Objave Božije. Profesor Ramić u svojoj obimnoj studiji na oko tri stotine stranica bilježi historijat i metodološke pristupe u razumijevanju i afirmiranju kur’anske

riječi. Odmah je uočljivo da autoru nije bilo važno upuštati se u neka dublja spekuliranja *vis a vis* terminoloških i drugih tefsirskih razgraničenja, već mu je bilo važno da odgovarajuće definicije, informacije, argumente, škole, pravce, usuprotstavljenosti, nedoumice poreda u njihovoj primarnoj informativnoj važnosti i da tako ne “odluta” od osnovne nakane ove studije: u pitanju je, prvenstveno, udžbenik za studente Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu, a ujedno može biti štivo i za šire čitateljstvo.

Pošto i ja, kao autor ovoga osvrt, i mnogi drugi pripadamo onom tzv. širem čitateljstvu, ne bi bilo zgreoga da je ova Ramićeva studija dopunjena, na kraju, malim rječnikom tefsirskih pojmova, te prigodnim biografskim dopunama kad je u pitanju spominjanje značajnijih imena iz povijesti tefsirske misli (Et-Taberi, Ibn Atijj, Zamahšeri, Fahr-uddin Razi, Ibn Arebi, Šeltut, Sejjid Kutb, pa i Husein Đozo, Džemaludin Čaušević, Besim Korkut, ili Enes Karić). Barem u fusnotama. Čudi da na kraju nije naveden indeks pojmova. Ne mislimo da bi to nešto mnogo “opteretilo” samo djelo, bez obzira što je primarno udžbeničke naravi, ali bi jako mnogo pomoglo u lakšoj prohodnosti kroz ukupni njegov sadržaj.

Profesor Jusuf Ramić svoje djelo, nakon nekoliko uvodnih napomena, podijelio je u nekoliko tematskih cjelina: **Kur’an i kur’anske znanosti; Nauka o ortografiji**

Kur’ana (*‘Ilmu Resmi-l-Kur’ani*); **Derogacija u Kur’anu** (*En-Nashu Fil-Kur’ani*); **Nauka o povodima objave** (*‘Ilmu esbabi-n-nuzuli*); **Nauka o čitanju (učenu) Kur’ana** (*‘Ilmu kira-eti-l-Kur’ani*); **Nauka o mekkanskoj i medinskoj objavi Kur’ana** (*‘Ilmu-l-Mekki ve-l-Medini*); **Jezik i stil Kur’ana**; **Historija i metodologija tefsira**; **Tradicionalno tumačenje Kur’ana**, **Racionalno tumačenje Kur’ana**, **Fikhsko (šerijatsko) tumačenje Kur’ana**, **Sufijsko tumačenje Kur’ana**; **Dogmatska tumačenja Kur’ana**; **Savremena kretanja u tefsiru**; **Prevođenje Kur’ana...** Potom slijedi osvrt na prijevode kur’anskoga teksta na bosanski jezik (Čaušević, Đozo, Korkut, Karić) - istovjetnosti i karakteristične pokazane razlike u pojedinim prevoditeljskim rješenjima.

Knjiga *Tefsir - historija i metodologija* prvenstveno je, dakle, namijenjena onima kojima je bavljenje aspektima tumačenja kur’anskoga teksta pedagoška ili, pak, profesionalna obaveza. Pa ipak i oni koji i nisu baš upućeni u tefsirsku terminologiju u ovoj studiji mogu prepoznati i neke vlastite nedoumice, ali i neposredne odgovore na njih. Autor je, na kraju, podastro i odgovarajuću (očito, vrlo zahtjevnu) literaturu za sve naše daljnje čitateljsko-spoznajne znatizelje. Ono što ja sasvim osobno osjećam jest gotovo trajno unutrašnje “neslaganje” s onim tefsirskim dijelovima u čitanju/razumijevanju Knjige Časne koji se tiču “derogacije u Kur’anu” ili “povodima objave” pojedinih kur’anskih cjelina bez obzira što i nisam baš neki mu’tezilija. Ali to je samo dodatni sasvim lični razlog da se čovjek upusti u traženju prihvatljiva (i argumentirana) odgovora.

Kako je udžbenička literatura sve više postaje rijetkost, ova studija profesora Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu prof. dr. Jusufa Ramića budi nadu da bi u tom smislu mogla nastupiti, koliko god, sretnija vremena.